

Додаток 5

до Договору про виконання (реалізацію)
програми (проекту, заходу) № 112

від «30» липня 2021 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Фонду соціального захисту
інвалідів від 10.12.2020 № 111

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ

про виконання договору

**Громадська організація «Хмельницький обласний фонд «Соціальний захист
та реабілітація інвалідів»**

(найменування громадського об'єднання осіб з інвалідністю)

**«Допомога дітям з аутизмом та іншими психомовленнєвими особливостями
розвитку «Я МОЖУ»**

(назва програми (проекту, заходу))

Програма (проект, захід) реалізується відповідно до наказу Фонду соціального захисту інвалідів від _____ року № _____

I. Загальна інформація про програму (проект, захід)

1. Пріоритетне завдання, затверджене Мінсоцполітики, на реалізацію якого спрямовано програму (проект, захід)

Пріоритетні завдання:

- Інформування суспільства щодо розв'язання проблем осіб з інвалідністю у державі та формування позитивного ставлення суспільства до осіб з інвалідністю.

- Сприяння формуванню якісної системи соціального захисту осіб з інвалідністю та гідних умов життя для цієї групи громадян. Просвітництво та інформування осіб з інвалідністю щодо можливих видів соціальної допомоги, самостійного проживання, деінституалізації, тощо
 - Інституційний розвиток, забезпечення організаційної спроможності громадських об'єднань осіб з інвалідністю, підтримка сталого функціонування їхньої діяльності
 - Сприяння формуванню інклюзивної політики в сфері охорони здоров'я, в тому числі з питань репродуктивного здоров'я, забезпечення доступності до якісних медичних послуг осіб з інвалідністю; врахування потреб осіб з інвалідністю та в реабілітації та абілітації при розробленні та проведенні заходів у межах медичної реформи
2. Строк виконання (реалізації) програми (проекту, заходу) 3 серпня по грудень 2021 року
 3. Адміністративно-територіальний рівень виконання (реалізації) програми (проекту, заходу) Проект загальнодержавний, всеукраїнський з залученням представників, фахівців, спеціалістів та ін. осіб з різних областей України, з залученням не менше 14 областей.
 4. Мета програми (проекту, заходу) *(одним реченням: у першій частині – заплановані досягнення завдяки виконанню(реалізації) програми (проекту, заходу), у другій – шляхи виконання (реалізації))*

-Моніторинг ситуації та вивчення запитів соціуму з питань РАС.

-Раннє виявлення дітей з РАС.

-Збільшення рівня толерантності до дітей з РАС у суспільстві.

-Розбудова успішного просвітницького, освітнього та ресурсного процесу для дітей з РАС.

-Удосконалення професійних знань та навичок фахівців, що працюють в сфері реабілітаційних послуг для дітей з РАС та їх сімей, а також інституційний розвиток, забезпечення організаційної спроможності громадських об'єднань, котрі займаються абілітацією та соціалізацією дітей з РАС, підтримка сталого функціонування їхньої діяльності.

-Покращення обізнаності батьків дітей з РАС щодо можливих видів ранньої допомоги, супроводу та законодавчої бази з метою забезпечення гідних умов життя цієї групи дітей.

Шляхом:

-Реалізація проекту шляхом: тренінгів, курсів, навчальних семінарів, конференцій, форумів, зустрічей у форматі засідань за круглим столом, навчальних, інформаційно-просвітницьких, організаційних та інших заходів.

5. Актуальність програми (проекту, заходу) *(актуальність проблеми та обґрунтування необхідності виконання (реалізації) програми (проекту, заходу):*

В Україні лише з 2013 по 2017 рік кількість зафіксованих випадків аутизму в Україні зросла вдвічі. Враховуючи невтішну статистику щодо кількості людей з аутизмом у нашій державі, що перейшла далеко за 100 тисяч, про це варто не лише говорити, а й відповідно діяти. У світі активно поширюється інформація про аутизм та інші порушення нейророзвитку дітей. Крім цього, права людей з аутизмом є невід'ємною складовою мандата ООН. Міжнародне співтовариство підтверджує свою відданість інклюзивному, доступному та сталому розвитку. Водночас, проблема дитячого аутизму залишається й досі однією з найактуальніших у сфері дитячої психіатрії та найменш вивчена і висвітлена вітчизняними спеціалістами. Із розвитком медицини та діагностики виявити аутизм у дитини можливо на перших роках життя, що дає можливість такій дитині відновитися, скорегувати або ж значно покращити її навички, знизить ризик десоціалізації та збереже цілісність й здорову атмосферу у родині, а низка корекційних занять дітей дошкільного віку значно допоможе їм у майбутньому. Адже, науковцями доведено, що до 6 років мозок дитини активно засвоює інформацію. І якщо намагатися розвивати «дитину дощу» до цього віку зусиллями психологів, арт-терапевтів, логопедів, то з часом таку дитину можна адаптувати до соціального життя. До того ж, такі діти проявляють здібності – іноді просто геніальні – до малювання, музики, конструювання, математики тощо. При цьому інші сфери життя не будуть цікавити дитину. Дослідження оцінки життя на ранніх етапах розвитку дитини підтвердили значні досягнення у поліпшенні поведінки та інтелектуального розвитку дітей з РАС (Dzinga-Iasevic, 1996), відзначаються скорочення аутичної симптоматики, поліпшення розвитку інтелекту, спілкування з однолітками (Stone, Hogan, 1993). Якщо ж відсутнє своєчасне втручання, значна частина дітей - аутистів втрачає здатність навчатися й адаптуватися до життя в суспільстві, відбувається процес вторинної аутизації.

Недостатнє розуміння природи порушень спектру аутизму (або навіть його відсутність) призводить до того, що система допомоги зорієнтована більше на лікування, а не на якісний розвиток дітей РАС. У зв'язку з цим незалежні експерти ООН закликають відмовитись від спроб лікування аутизму сумнівними та бездоказовими методами, які порушують основні права людей, ображають їх гідність та йдуть у розріз із результатами наукових досліджень. Все це може завдати серйозної та безповоротної шкоди їхньому здоров'ю. Бажає кращого і якісна система підтримки сім'ї, у якій проживають такі люди. Також до сьогодні найбільшою проблемою для аутиста лишається процес соціалізації.

З огляду на це та зважаючи на суспільну значимість питання щодо дітей з РАС, актуальності набуває напрацювання всеосяжної системи заходів за принципом «знизу і догори», що включатиме раннє виявлення дітей з РАС та підтримку сімей, у яких є такі діти, загальну поінформованість суспільства про аутизм, створення культурного поля для дітей з РАС. Це дасть можливість побудувати світ, в якому діти з РАС матимуть доступ до ефективних послуг, що, своєю чергою, у майбутньому вже дорослим особливим людям дозволить відчувати себе повноцінними членами суспільства, отримати фінансову незалежність й усвідомлювати власну значимість.

6. Стислий опис виконаної (реалізованої) програми (проекту, заходу) (до 50 слів):

Проект виконано в повному обсязі. В процесі реалізації проекту та низки заходів щодо проблематики розладу аутичного спектру виявлено додаткові потреби дітей з РАС та їхніх опікунів в психологічному супроводі та наданні періодичної психологічної допомоги, заходів спрямованих на розвантаження психологічного стану батьків, навчання їх до самостійної, щоденної реабілітації своїх. Також моніторинг рівня готовності населення до адекватного сприйняття дітей та дорослих з РАС показує, що соціум більш поінформований та готовий до такої проблематики у суспільному середовищі порівнянно з минулими роками це стосується і підвищення рівня знань фахівців у сфері реабілітації дітей. Важливість розвиваючих, корекційних занять для дітей з РАС, відповідно важливо створювати центри реабілітації, абілітації для цієї групи дітей.

7. Загальний бюджет виконаної (реалізованої) програми (проекту, заходу) (грн) (число/пропис) 1056059 грн 00 коп (Один мільйон п'ятдесят шість тисяч п'ятдесят дев'ять грн.00 коп.)
8. Обсяг фінансування з державного бюджету (грн) (число/пропис)

896059 грн.00 коп (Вісімсот дев'яносто шість тисяч п'ятдесят дев'ять грн.00 коп.)

10. Інформація про залучення до виконання (реалізації) програми (проекту, заходу) власних коштів (сума співфінансування) (грн)(число/пропис) 160000 грн 00 коп(Сто шістдесят тисяч гривень 00 коп)

II. Завдання програми (проекту, заходу)

Планові показники (відповідно до опису програми (проекту, заходу))		Фактичні показники	
Завдання програми (проекту, заходу)	Види діяльності, заходи, методи та способи виконання	Завдання програми (проекту, заходу)	Види діяльності, заходи, методи та способи виконання

Основні завдання проекту:

-Здійснити моніторинг рівня толерантності до дітей та дорослих з РАС на території реалізації даного проекту

- Організація інформаційної кампанії та інформаційно-просвітницьких заходів щодо толерантного ставлення до дітей та осіб з РАС

-Моніторинг ситуації щодо ранніх виявлень дітей з РАС на території реалізації даного проекту

-Моніторинг стану інформаційного, спеціалізованого та матеріально-технічного забезпечення процесу розвитку дітей з РАС

-Інституційний розвиток, забезпечення організаційної спроможності громадських об'єднань, котрі займаються абілітацією та соціалізацією дітей з РАС, підтримка сталого функціонування їхньої діяльності.

Проведення навчальних заходів для підприємств, що здійснюють свою діяльність в сфері надання послуг з абілітації, реабілітації та соціалізації дітей з РАС.

-Формування переліку громадських об'єднань, що провадять свою діяльність у сфері надання послуг з

абілітації, реабілітації та соціалізації дітям з РАС.

-Моніторинг обізнаності батьків дітей з РАС щодо можливих видів ранньої допомоги, супроводу та законодавчої бази

-Проведення низки заходів для сімей з дітьми з РАС та представниками їх соціального оточення з метою роз'яснення можливостей використання просвітницького, освітнього та ресурсного потенціалу для розвитку дітей з РАС

-Організація та проведення низки програм навчання щодо покращення професійних навичок фахівців соціальної, педагогічної, медичної сфери, що працюють з дітьми з РАС.

В процесі реалізації проекту заплановані завдання виконано в повному обсязі. Створено групу підтримки для батьків та опікунів дітей з РАС. Підготовлено приміщення, сформовано команду фахівців, підготовлено робочі місця, розроблено інформаційні матеріали, анкет, опитування, графік виконання заходів, проведено інформаційні компанії в тому числі поширення інформаційних матеріалів, організовано роботу в соціальних мережах, проведено круглі столи онлайн, надано реабілітаційних 226 послуг дітям та їхнім опікунам.

(порівняти планові та фактичні показники; якщо не вдалося досягти планових показників – вказати причини, що спричинили таку ситуацію)

III. Інформація щодо результатів виконання (реалізації)

програми (проекту, заходу)

Етап	Дата та місце виконання (реалізації) програми (проекту, заходу)	Назва та суть заходу для реалізації етапу	Результати виконання (реалізації) програми (проекту, заходу) <i>(показники досягнень, динаміка показників (у числовому та/або якісному вимірі)</i>		Практичне використання отриманих результатів <i>(окремо зазначити інформацію щодо короткострокових та довгострокових результатів)</i>	
			Планові показники <i>(відповідно до опису програми (проекту, заходу)</i>	Фактичні показники	Планові показники <i>(відповідно до опису програми (проекту, заходу)</i>	Фактичні показники

На Стартовому етапі були виконані такі роботи:

Розробка анкет, опитувальників, поліграфічний друг анкет. Збір даних. Планування заходів. Узгодження місця проведення заходів. Заключення

договорів з контрагентами та фахівцями. Анкетування населення. Аналіз даних. Збір, опрацювання, узагальнення статистичних даних та підготовка висновків. Формування переліку учасників громадських об'єднань для участі у навчальному процесі. Організація забезпечення онлайн платформи та зум-конференцій. Наповнення та підтримка платформи зум-конференцій. Підготовка звіту за етапом.

Основними етапами реалізовано низку заходів:

Випущено 1000 інформаційних листівок для населення. Написано та розповсюджено інформаційних тематичних постів в мережі інтернет, соціальних мережах. Розроблено та поширено плакати інформаційного змісту, пам'ятки-маршрутизатори в амбулаторіях і ПМСД міста та області. Розроблено медіа презентації. Проведено низку онлайн зустрічей батьками дітей з РАС та конференцій фахівцями для надання професійних рекомендацій з розвитку дітей з РАС. Щоденна практична робота з пацієнтами та їх опікунами. Випущено мультимедійний тематичний відеоролик. Відзнятий та випущений тематичний соціально спрямований відеоролик з залученням дитини - моделі з РАС.

Деталізація реалізації проекту:

Опитування «Проінформованість та ставлення населення до осіб з розладом аутистичного спектру»

Мета анкетування: Вивчення проінформованості та ставлення населення до осіб з розладом аутистичного спектру

Кількісні показники: У цьому опитуваннях взяло участь 120 осіб, різної статі та віку: осіб жіночої статі – від 20 до 45 років, осіб чоловічої – від 23 до 50 років.

Якісні показники: 50% опитаних володіють інформацією про розлад аутистичного спектру та стикалися з проявом цього розладу у близьких родичів або знайомих.

50% знають про причини виникнення цього розладу у осіб з РАС та основні його прояви

100% з повагою та толерантністю ставляться до дітей та дорослих з РАС та вважають, що ці особи варті уваги та потребують допомоги.

Всі 100% опитуваних стверджують, що держава недостатньо дбає про осіб з РАС та пропонують створювати більше реабілітаційних центрів, надавати потужну психологічну та матеріальну підтримку таким батькам, які виховують дітей-аутистів, проводити комплексну просвітницьку роботу з населенням, і в першу чергу з тими фахівцями, які надають допомогу особам цієї категорії.

100% вважають, що будь-які діти мають право функціонувати у соціумі, не залежно від того мають вони порушення психічного розвитку чи ні.

45% досліджуваних готові надати матеріальну допомогу дітям з РАС.

Детальний опис результатів анкетування

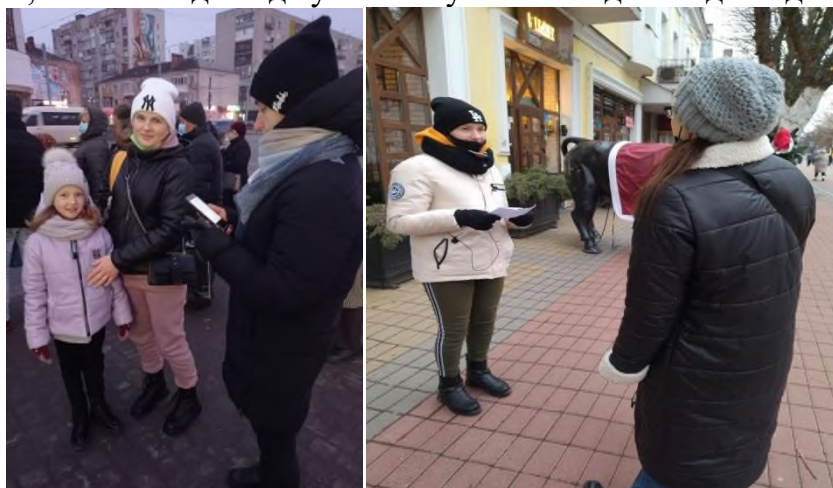
У ході дослідження було визначено, що 50% від всіх досліджуваних не володіють інформацією про розлад аутистичного спектру та ніколи не спостерігали його у реальному житті. Вони не знають причини розвитку РАС та його основні ознаки.

Всі інші 50% досліджуваних обізнані щодо РАС, причин його розвитку, та стикалися з проявом цього розладу у близьких родичів або знайомих.

Варто зазначити, що про розлад аутистичного спектру знають більше осіб у віці 20-30 років, у порівнянні з досліджуваними старшого віку.

Всі досліджувані, які знають, чому виникає цей синдром та основні його прояви відповідали, що з повагою та толерантністю ставляться до таких дітей та вважають, що всі особи з РАС варті уваги та потребують допомоги. Всі 100% опитуваних стверджують, що держава недостатньо дбає про таких осіб з РАС.

Для покращення умов життєдіяльності такої категорії дітей всі досліджувані відповідали, що варто створювати більше реабілітаційних центрів для реабілітації. Окрім цього потрібно проводити комплексну просвітницьку роботу з населенням, і в першу чергу з тими фахівцями, які надають допомогу особам цієї категорії. Також у відповідях увага акцентувалася і на батьках, які виховують дітей з РАС, адже саме на їх плечі лягає такий тягар, який емоційно виснажує їх, що призводить їх психологічний стан до хронічної втоми і як наслідок, до емоційного вигорання. Саме тому, всі опитувані пропонують надавати потужну психологічну підтримку таким батькам. Всі досліджувані вважають, що будь-які діти мають право функціонувати у соціумі, не залежно від того мають вони порушення психічного розвитку чи ні. В свою чергу, 45% досліджуваних готові надати матеріальну допомогу таким дітям. Коли досліджуваних запитали, чим вони могли б допомогти дітям-аутистам, то Іншим досліджуваним було важко дати відповідь на запитання.

Анкетування учнів «Визначення ставлення учнів до дітей-аутистів»

Початковий етап проведення анкетування (до заходу)

Анкетування складалося із 7 запитань із короткими та розширеними відповідями. В опитуванні взяло участь 145 осіб 10 та 11 класів загальноосвітніх шкіл .

1. «Чи знаєте Ви, хто такі діти-аутисти?» - у цьому запитанні 71% опитуваних дали відповідь так, 29% написали, що вони не знають, хто такі діти-аутисти.
2. «Чи товаришували би Ви з дитиною-аутистом?» - 68% написали, що вони би товаришували би з дитиною-аутистом, 32% написали, що вони не готові товаришувати з дитиною-аутистом.
3. «Які позитивні якості притаманні таким дітям?» - у цьому запитанні відповіді були досить різноманітними. Учні вважають, що позитивні якості, які притаманні дитині-аутисту – доброта, щирість, життєрадісність, вірність, дивляться на світ по-іншому, довірливість, добродушність, радість, любов, привітність.
4. «Як Ви розумієте поняття «толерантне ставлення?»» - Більшість (85%) учнів вважають, що толерантне ставлення – це відношення до людей з розумінням, повагою, рівність прав, повага до інтересів та поглядів.
5. «На Вашу думку, яким має бути ставлення до дитини-аутиста?» - відповіді у цьому запитанні майже всі були однакові. Учні відповідали, що ставлення повинне бути таким як і до звичайних дітей, а також, толерантним та ввічливим.
6. «Чи варто у Вашій школі створити спеціальні умови для таких дітей? Які саме?» - 55% опитуваних учнів відповіли, що потрібно створити спеціальні умови для таких дітей, а саме найняти людей, які займаються з такими дітьми, створити спеціальні класи, забезпечити спілкування з однолітками. 45% учнів вагалися з відповідями.
7. «Чи мають право діти з обмеженими можливостями навчатися у звичайній загальноосвітній школі, чи вони повинні відвідувати лише спеціальні заклади?» - всі учні (100%) відповіли що такі діти мають право навчатися у ЗОШ. Але дехто з них вважають, що таким дітям може бути важко вчитися, їх можуть ображати інші учні, тобто потрібен обов'язково супровід.

Отже, на основі результатів анкетування можна зробити висновок, що більшість опитуваних учнів обізнані про те, хто такі діти-аутисти, як правильно з ними спілкуватися. Частина респондентів (65%) готові товаришувати з дітьми з РАС, інші (35%) не готові через те, що не знають, як правильно це робити та як віднайти підхід до дитини-аутиста. І абсолютно всі респонденти вважають, що ставлення до таких дітей повинно бути тільки в позитивному руслі. Спеціальні умови, вважають учні, повинні бути створені обов'язково, адже, на думку учнів, таким дітям важче адаптуватися та соціалізуватися у звичайній школі.

Заключний етап анкетування учнів (після проведення заходів)

Результати «Анкета для учнів на рефлексію»

Дане анкетування складалося з 5 розгорнутих запитань. У цьому опитуванні взяло участь 145 учнів 10 та 11 класів загальноосвітніх шкіл.

1. «Чи був для Вас корисним цей захід? Якщо так, то чим саме?» - у цьому запитанні всі учні (100%) вважають проведений захід інформативним і корисним. І був він корисним тим, що вони отримали багато нової інформації щодо специфіки спілкування з дитиною-аутистом.
2. «Що нового Ви дізналися на сьогоднішньому заході?» - у висловлюваннях респондентів звучали наступні відповіді: почули багато цікавого про поведінку дітей з РАС, причини цього розладу, їхні реакції на ті чи інші життєві ситуації, як вони сприймають світ та як вони можуть соціалізуватися. Також учні отримали рекомендації щодо того, як їм реагувати на поведінку дитини-аутиста.
3. «Чи змінилася Ваша думка стосовно дітей-аутистів? Як саме?» - 60% учнів вагалися у своїх відповідях, у 40% респондентів думка змінилася в позитивну сторону.
4. «Чи змінилося Ваше ставлення до дітей-аутистів після сьогоднішнього заходу? Як саме?» - 85% учнів написали, що їх ставлення до дітей-аутистів було і буде толерантним, 15% відповіли, що вони не можуть надати відповідь на це запитання.
5. «Як, на Вашу думку, Ви можете допомогти таким дітям?» - 35% учнів написали, що вони ніяк допомогти не зможуть та від них абсолютно нічого не залежить. Інша частина 65% учнів писали, що вони могли б допомогти підтримкою, розумінням, могли би подружитися з такою дитиною.

Дане анкетування дало змогу отримати зворотній зв'язок від учнів після заходу та зрозуміти наскільки корисним він був для них.

Загальний висновок за анкетами: Результати використаних анкет свідчать про те, що проведені заходи «Світ очима дитина-аутиста» для учнів 10-11 класів ЗОШ були корисними навіть, врахувавши і те, що деякою інформацією щодо дітей з РАС вони вже володіли. Учні обізнані, що таких дітей варто поважати та ні в якому разі не ображати, також не варто боятися з такими дітьми товаришувати.

Консультації психолога з батьками, що виховують дітей з РАС

Мета: провести діагностику батьківсько-дитячих взаємовідносин; уточнення проявів симптоматики РАС та рівень порушень психічного розвитку дітей з РАС; дослідити їх можливості, здібності, психологічний стан, рівень розвинутих когнітивних процесів та соціально-побутових навичок, надання рекомендацій батькам щодо специфіки виховання та розвитку дитини-аутиста у підлітковому віці, психоемоційного розвантаження батьків та їх дітей.

Кількісні показники: До консультацій долучилося 67 батьків, що виховують дітей з РАС. Кіль-ть проведених консультацій - 55.

Якісні показники: Консультації сприяли проінформованості батьків щодо: виховання дітей підліткового віку з РАС та врахування ними вікової кризи, яку переживають їх діти та яка може провокувати загострення прояву симптомів аутизму; розвиток здібностей дитини-аутиста, навичок дрібної та великої моторики у домашніх умовах. Батьки отримали рекомендації щодо оптимізації власного психоемоційного стану та усунення негативних психологічних станів (хронічна втома, емоційне вигорання, дратівливість, низька самооцінка, страхи, тривожність, агресивність) шляхом використання різних технік психорозвантаження. На консультаціях вони мали можливість опрацювати разом з психологом техніки: дихальні вправи, м'язова релаксація, музично-танцювальна терапія, елементи йоги, аутотренінгові вправи. Батьки сформували знання щодо різновидів релаксуючого масажу дітей, який дозволяє швидко зняти у них стан напруги, дратівливості, гіперзбудливості.

Сімейна арт-терапія

Мета: сприяння більш глибокому порозумінню між членами родини; реалізації творчого потенціалу і пізнавальної та емоційної сфер кожного з них; психоемоційне розвантаження батьків та їх дітей, гармонізація їх психіки.

Кількісні показники: До занять з сімейної арт-терапії долучилося 18 батьків, що виховують дітей з РАС. Кіль-ть занять – 10.

Якісні показники:

Художній процес сам по собі мав оздоровче значення, за участю всіх членів сім'ї діяв терапевтично і закріплював сімейні стосунки в цілому. Окрім цього, сімейні малюнки давали велику кількість діагностичної інформації про зв'язки між членами родини.

Потрапляючи в нову ситуацію, створену арт-терапевтом, члени сім'ї починають поводитись так само як і при звичних умовах сімейної взаємодії – проявляються лідерські якості, креативність, взаємодопомога, підтримка, чи навпаки, висуваються невиправдані вимоги один до одного.

Після малювання відбувалося обговорення малюнків: що малювали, які почуття при цьому виникали, що найбільше сподобалось у роботі, а які моменти викликали тривогу і т.д.

Ефект від використання сімейної арт-терапії – в її здатності надати відповідні засоби для самовираження і комунікації всім членам родини.

Застосування зображувальної терапії та робота з різними видами пластичних матеріалів на арт-терапевтичних заняттях надав можливість для розвитку творчих, комунікативних здібностей членів родини, підвищення їх самооцінки, емоційного потенціалу та вмінь виражати емоції, навичок соціальної підтримки та взаємної довіри, психорозвантаження.

Арт-терапевтичні заняття з дітьми

Мета: Діагностувати психологічні проблеми дитини; найменш безболісним способом вивести назовні пригнічені емоції, почуття і думки, звільнити від агресії, нервозності, психологічної скутості, фобій, неврівноваженості; розвинути комунікативні навички для соціальної адаптації; підняти самооцінку, позбавити від комплексів; сприяти самореалізації; розкрити творчий потенціал, відкрити нові можливості; навчити дитину концентруватися на відчуттях і почуттях; розвинути навички самоконтролю; оздоровити та відкорегувати психологічний стан.

Кількісні показники: До занять з сімейної арт-терапії долучилося 15 дітей з РАС. Кіль-ть занять 10.

Якісні показники:

Комплекс арт-терапевтичних методик і вправ, який використовувався на заняттях дав можливість розвинути у дитини такі процеси, як прийняття себе і своєї індивідуальності, розвиток творчих здібностей та розвиток багатьох корисних соціальних навичок.

Ізотерапія та тістопластика (робота пластичними матеріалами - кольорове тісто, пластилін, кінетичний пісок) емоційно розвантажували дітей, дозволяли їм звільнитися від негативних емоцій і агресії, розвинути дрібну моторику дали

можливість психологу зрозуміти дитину, вивести її на контакт. Діти проявляли себе на арт-терапевтичних заняттях кожний індивідуально: одні - надавали перевагу малюванню пальчиковими фарбами, олівцями, фломастерами; другі - аплікації; інші - ліпленню.

Так як більшість дітей з РАС, які були активними учасниками проекту, є підлітки – для них також арт-терапевтичні заняття мали позитивний ефект: відбулася корекція невпевненості у собі, замкнутості; зменшилися прояви тривожності та агресивності; зникли часті зміни настрою; профілактика підліткової депресії, яка досить небезпечна при становленні особистості людини. Особливо популярною серед підлітків-аутистів виявилася мандалотерапія - розфарбування в формі кола, в якому розміщено візерунок. Підліток при зафарбовуванні не тільки навчився гармонійно підбирати кольори, але і досягнув більш спокійного і зосередженого стану.

Арт-терапевтичні заняття супроводжувалися також і використанням казкотерапії та музичною терапією, що давало поштовх для сублімації на малюнок всіх внутрішніх негативних станів, розвитку уваги, мислення, сприймання у дітей та підлітків. За відгуками батьків та спостереженнями психолога позитивні результати у дітей та підлітків від проведених занять проявлялися у таких особливостях: вже через 2-3 заняття (в залежності від індивідуальних особливостей) у них помітно поліпшувався настрій, нормалізувався сон, підвищилася комунікабельність, підвищилася самооцінка.

Корекційно-розвивальні заняття

Мета: Корекція небажаних форм поведінки, які заважають навчальній діяльності та взаємодії з іншими дітьми і дорослими. Формування і розвиток пізнавальної активності, активізація когнітивних процесів мозку, соціальної поведінки і вміння спілкуватися. Закріплення навчальної поведінки, що робить можливим розвиток інтелекту, мотивації вчитися і слідувати встановленим правилам, формування знань, вмінь та навичок. Стимуляція роботи органів почуттів і розвитку сенсорних систем з метою більш успішного навчання дитини.

Кількісні показники: До корекційно-розвивальних занять долучилося 12 дітей з РАС. Кіль-ть занять – 8.

Якісні показники: Робота з дітьми на корекційно-розвивальних заняттях проводилася в таких сферах: сприйняття; координація очей і рук; інтелект; розвиток уваги, великої та дрібної моторики; елементарна пізнавальна діяльність; мовлення; самообслуговування; імітація; соціальні відносини; зняття тривожності та поліпшення моторних навичок. Були використані методи корекції: ігрова, сенсорномоторна, нейропсихологічна та поведінкова

АВА терапії.

Активно застосовувалися на корекційно-розвивальних заняттях розвиваючі ігри, які допомогли дітям з РАС адаптуватися в соціумі, поліпшити контактність з навколишнім середовищем, зміцнити зв'язок з батьками, скорегувати небажану поведінку, підготуватися до взаємодії з іншими дітьми. Не менш важливим було проведення на заняттях і сенсорних ігор, які дали можливість дітям розкрити якомога ширший спектр почуттєвих відчуттів, увійти в контакт з дорослим, почати довіряти; отримати інформацію про навколишній світ, позитивні емоції, нові сенсорні враження; позбутися від напруги; звикнути до виконання конкретної ролі

(в сюжетних іграх), отримати розуміння соціальних взаємодій. Позитивний вплив на дітей на заняттях відіграли звукові ігри (виконувалися нами з обережністю з тими дітьми, у кого йде подразнення на голосні звуки) та предметні ігри, які навчали дітей звертати увагу на різні властивості предметів і контактувати з іншими людьми, щоб грати в парі.

Корекція поведінки та інших прогалин в уміннях дитини-аутиста, виявилася ефективною, так як здійснювалася комплексно у поєднанні із заняттями з ЛФК та арт-терапії, що сприяло пришвидшенню соціалізації в соціумі; розвитку максимальної незалежності дитини, інтелектуальних навичок, шкільних вмінь та індивідуальних здібностей; стимулюванню генералізації навичок (усі нові навички, які дитина може максимально часто й ефективно використовувати в різних ситуаціях удома, в садку, школі); розвитку емоційної сфери.

ЛФК з дітьми з РАС

Мета: коригування порушень рухової функції і стимулювання фізичного і моторного розвитку; зміцнення м'язів; формування цінних навичок; збільшення соціальної активності дітей.

Кількісні показники: До ЛФК долучилося 48 дітей з РАС. Кіль-ть занять - 41.

Якісні показники:

Використаний на заняттях з ЛФК комплекс практичних підходів (секвенційна модель-комплекс вправ, який виконується системно, послідовно ускладнюючись) дав можливість відкорегувати розлади в роботі сенсорних систем та емоційно-вольові порушення у дітей з РАС.

Завдяки регулярним заняттям ЛФК у дітей вирішувалися фізичні проблеми, розвинулася здатність до імітації (наслідування); відбувалася стимуляція дитини до виконання різних інструкцій, формувалися навички довільної організації дитиною рухів власного тіла.

За відгуками батьків, після проходження дітьми ЛФК певні дії вони навчилися виконувати без сторонньої допомоги; поліпшилися здатність до навчання; знизилася тривожність; активізувалася контактність дитини з навколишнім світом; поліпшилися моторні навички; сформувалися комунікативні навички і здатність до взаємодії всередині колективу.

Правильно спланована програма лікувальної фізкультури дала можливість створити цікавий і безпечний простір для дитини-аутиста, в якому вона навчилася взаємодіяти з іншими людьми – тренером, батьками, дітьми. Проведені заняття з

ЛФК стали для дитини з РАС відмінною можливістю для практики соціальних навичок

Анкета «Вивчення обізнаності студентів-психологів щодо категорії осіб з розладом аутичного спектру»

Посилання на гугл- форму <https://forms.gle/9j5nwggN6VSromHe6>

Мета анкетування: Вивчення обізнаності та толерантного ставлення студентів-психологів щодо категорії осіб з розладом аутистичного спектру

Кількісні показники: В анкетуванні взяло участь 170 респондентів-студентів. Студенти різних курсів та факультетів. 47% опитуваних – четвертий курс, 35% - другий курс, 6% - перший, 6% - третій, 6% - шостий.

Якісні показники:

54% опитаних володіють достатніми знаннями щодо осіб з РАС,

71% опитаних знають про основні причини цього розладу

56% опитаних стверджують про надання достатньої для них інформації на лекціях та практичних заняттях у ЗВО про дітей та дорослих з РАС

64% запевняють, що у ЗВО їм надають знання про сучасні методики абілітації та реабілітації дітей з РАС

62% вважають, що у ЗВО проводилася інформаційно-роз'яснювальна робота щодо формування толерантного ставлення до дітей та інших вікових категорій з РАС

98% наголошують на тому, що у ЗОШ варто створити спеціальні умови для таких дітей, які будуть спрямовані на їх соціалізацію та адаптацію в соціумі та сприяти корекції порушень та їх розвитку.

100% вважають, що діти та дорослі з РАС є повиноцінними членами суспільства, до яких потрібно ставитися толерантно, з повагою та доброю.

26% стикалися у реальному житті з особами з РАС, спілкувалися з ними.

78% готові по-різному допомагати особам з РАС: матеріальна допомога, проведення тренінгів, реабілітаційних заходів, створювати спеціальні школи, соціально-психологічні та реабілітаційні центри.

Детальний опис результатів анкетування

1. Чи володієте Ви достатніми знаннями щодо осіб з розладом аутистичного спектру?

48% опитуваних на це запитання дали відповідь «Так»

46% відповіли «Ні»

2% дали відповідь «Більш-менш»

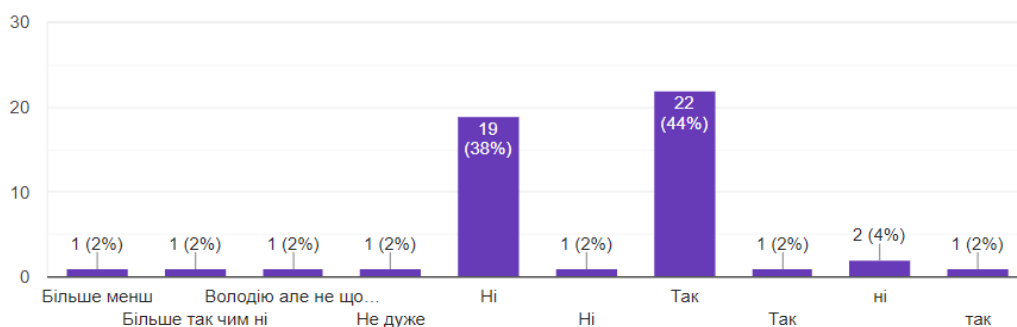
2% відповіли «Більше так, чим ні»

2% написали «Володію, але не зовсім досконалим»

Отже, можна зробити висновок за цим питанням, що більша частина опитаних студентів вважають, що володіють достатніми знаннями щодо осіб з розладом аутистичного спектру.

1. Чи володієте Ви достатніми знаннями щодо осіб з розладом аутистичного спектру?

50 відповідей

Чи надавали Вам знання про сучасні методики абілітації та реабілітації дітей з РАС?

60% опитаних відповіли «Так»

36% відповіли «Ні»

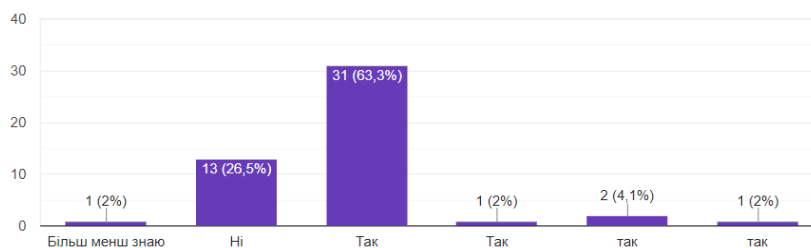
2% «Більш-менш»

2% відповіли, що отримували знання, але вони хотіли б більше.

Отже, за допомогою цього запитання, можна зробити висновок, що більша частина респондентів мають знання про сучасні методики абілітації та реабілітації дітей з РАС.

2. Чи знаєте Ви основні причини цього розладу?

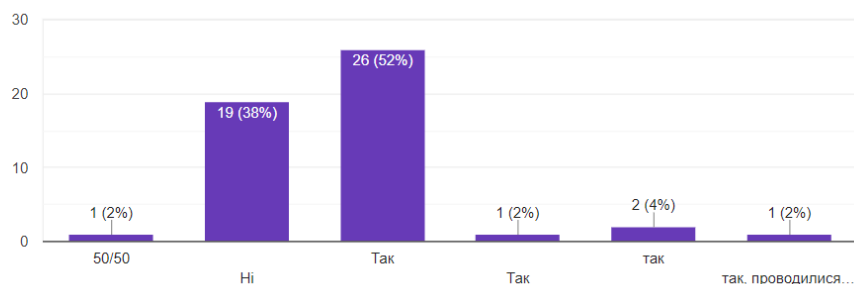
49 відповідей

Чи проводилася у ЗВО інформаційно-роз'яснювальна робота щодо формування толерантного ставлення до дітей та інших вікових категорій з РАС?

5. Чи проводилася у ЗВО інформаційно-роз'яснювальна робота щодо формування толерантного ставлення до дітей та інших вікових категорій з РАС?

50 відповідей

60% опитаних відповіли «Так»

2% надали відповідь «50/50»

38% написали «Ні»

Відповіді цього запитання дали змогу визначити, що у даному навчальному закладі проводились інформаційно-роз'яснювальні роботи щодо формування толерантного ставлення до осіб з РАС, але в недостатній кількості.

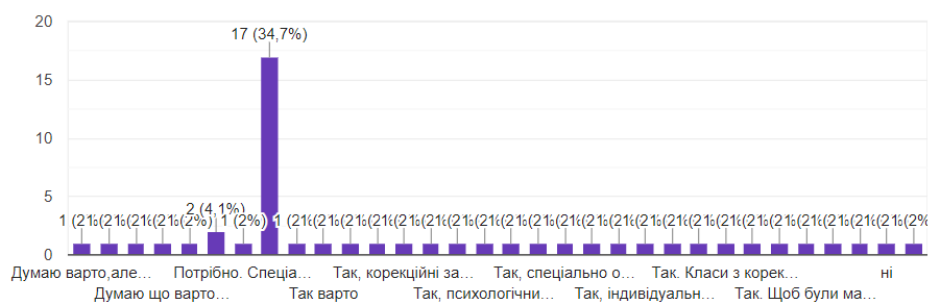
Чи варто у загальноосвітніх школах створити спеціальні умови для таких дітей? Які саме?

Лише 2% опитаних вважають, що у загальноосвітніх закладах не потрібно створювати спеціальні умови для таких дітей.

Всі інші опитані вважають за необхідне створювати спеціальні умови для таких дітей, що будуть спрямовані на корекцію та розвиток таких дітей.

6. Чи варто у загальноосвітніх школах створити спеціальні умови для таких дітей? Які саме?

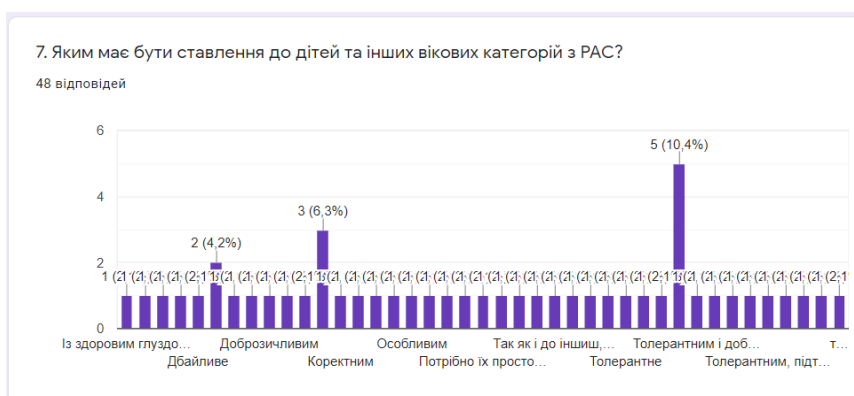
49 відповідей

Яким має бути ставлення до дітей та інших вікових категорій з РАС?

Найбільший відсоток набрала відповідь про толерантне і доброзичливе ставлення до дітей з РАС (14%), 2% написали, що ставлення до таких дітей повинно бути таким самим, як і до інших, можливо навіть трохи більше уваги, щоб вони не відчували себе відчуженими. 2% написали, що таких дітей потрібно просто сприймати, не ображати. 2% написали особливим повинно бути ставлення. 2% - коректним. По 2% отримали також, відповіді про доброзичливе, дбайливе, із здоровим глуздом.

Отже, всі опитані вважають, що такі дітки є повиноцінними членами суспільства до яких потрібно ставитися з повагою, добротою, толерантно.

Чи є у Вашому оточенні діти з РАС?

У цьому запитанні 74% опитаних відповіли, що вони не мають у своєму оточенні дітей з РАС.

26% написали, що в їхньому оточенні є дітки-аутисти.

Отже, серед опитаних більша половина не стикалася у реальному житті з дітками з РАС, у їх оточенні не було таких осіб. Інші ж, у реальному житті стикалися з такими дітками, спілкувалися з ними.

Як саме Ви допомогли би таким дітям?

У цьому запитанні ми отримали найрізноманітніші відповіді. 22% затруднилися дати відповідь та написали «не знаю». 7% написали, що вони могли б допомагати матеріально. 5% - «по-різному», в залежності від ситуації. Далі, були відповіді «відносилися до них як і до звичайних дітей сприяти адаптації до життя в суспільстві, можливо провела б з ними тренінги в ігровій формі із залученням батьків, допомога у соціалізації, можливо у школі чимось допомогла б, підтримка, спеціальна школа».

Отже, можемо побачити, що студенти готові по-різному допомагати діткам з РАС, одні з них готові проводити щось з дітками та їх батьками, одні за те, щоб створити спеціальні школи, інші готові матеріально підтримувати дітей-аутистів. Висновок. За результатами опитування ми можемо зробити висновок, що студенти володіють

інформацією щодо РАС, причин його виникнення, форм та сучасних технологій психологічної допомоги дітям-аутистам. Більша частина студентів у реальному житті стикалися з такими дітьми, знають про специфіку спілкування з ними, в загальному, у студентів простежується сформоване толерантне ставлення до осіб з РАС. Але, варто зазначити, що результати анкетування доводять, що у навчальних закладах проводиться недостатня кількість просвітницьких-профілактичних загально-університетських заходів та роз'яснювальної роботи з даної проблеми. Але у процесі вивчення фахових навчальних дисциплін у ВОЗ все ж таки увага на вищезазначеній категорії дітей акцентується доволі часто, так як з кожним роком кількість дітей з наявним аутизмом зростає. Опитувані студенти, також вважають, що держава має подбати про таких дітей та створити спеціальні умови для їх реабілітації та абілітації. Певна кількість опитуваних готові надати матеріальну допомогу таким дітям.

9. Як саме Ви допомогли би таким дітям?

41 відповідь

Дане опитування дало змогу визначити, що навчальний заклад повинен більше організовувати заходів з інформування студентів з даної проблеми.

Також проведено низку зум-конференцій для фахівців, батьків та всіх охочих на різні навчальні теми:

- Соціально-побутова адаптація дітей з розумовими і фізичними недоліками
- Принципи та форми соціальної роботи
- Професійне вигорання медичних працівників
- Реабілітаційна робота: цілі, напрямки, система заходів
- Технології соціальної реабілітації різних категорій осіб з інвалідністю
- Реабілітаційна робота з дітьми з девіантною поведінкою
- Уміння комунікувати із дітьми РАС
- Що таке та для чого потрібні АВА, DLT (Daily Life Therapy) терапії

Планові показники проекту виконані відповідно до плану реалізації

(Усі розроблені презентації, матеріали та інші можуть бути надані за вимогою)

(зазначити, чи було досягнуто очікуваних результатів при виконанні (реалізації) програми (проекту, заходу); чи мають отримані результати суспільну цінність, яку саме; порівняти планові та фактичні показники; якщо не вдалося досягти планових показників – вказати причини, що спричинили таку ситуацію)

Планові показники (відповідно до опису програми (проекту, заходу) цільової аудиторії		Фактичні показники цільової аудиторії	
Представники <i>(всього: з них, осіб з інвалідністю, в т.ч. жін./чол. – особи з інвалідністю)</i>	Кількість	Представники <i>(всього: з них, осіб з інвалідністю, в т.ч. жін./чол. – особи з інвалідністю)</i>	Кількість

Під час реалізації проекту «Допомога дітям з аутизмом та іншими психомовленнєвими особливостями розвитку «Я МОЖУ» було заплановано надати послуги 80 дітям з РАС та їх сім'ям, фактично надано 112 особам з інвалідністю, в т.ч. жін./чол. , та їхнім опікунам 114 осіб (особи без інвалідності. Онлайн конференції, семінари, навчальні заходи охопили 182 особи з різних регіонів України. Проанкетовано та опитано 560 осіб з них осіб з інвалідністю-невідомо. На очних заходах було присутньо більше ніж 300 осіб. 447 підписантів на соціальну сторінку у соцмережах. Планові показники досягнуто , охоплено цільової аудиторії більше ніж було заплановано.

(порівняти планові та фактичні показники; якщо не досягнуто планових показників вказати причини; зазначити, який інструментарій використано для розрахунку кількісних показників залученої цільової аудиторії; як саме було залучено, чи було отримано зворотний зв'язок від учасників стосовно задоволення їхніх потреб)

Планові показники (відповідно до опису програми (проекту, заходу) залучення партнерів до виконання (реалізації) програми (проекту, заходу))		Фактичні показники	
Найменування (партнерів до виконання (реалізації) програми (проекту, заходу))	Форма участі та обов'язки у межах виконання (реалізації) програми (проекту, заходу)	Найменування (партнерів до виконання (реалізації) програми (проекту, заходу))	Форма участі та обов'язки у межах виконання (реалізації) програми (проекту, заходу)

Проектом не було передбачено долучення партнерів, але у ході реалізації проекту були долучені ГО та підприємства, які були зацікавлені спостерігати за реалізацією проекту та до набуття відповідного досвіду .

(порівняти планові та фактичні показники; якщо не досягнуто планових показників – вказати причини; зазначити вплив партнерства на досягнення результативних показників)

IV. Інформаційний супровід при виконанні (реалізації) програми (проекту, заходу)

Тип інформаційного повідомлення (друкована публікація, стаття, блог, телесюжет, радіофір, пост тощо)	Назва публікації, рівень розповсюдження (міжнародний, всеукраїнський, обласний, місцевий)	Назва інформаційного джерела	Адреса розміщення (онлайн-посилання, дата та номер публікації друкованого видання)

Інформаційно висвітлювали діяльність у спільнотах вайбер, телеканалах та радіо, в соціальних мережах, у закритій групі батьків дітей з інвалідністю, панельних дискусіях тощо. Рівень поширення всеукраїнський. Посилання:

-Сторінка ГО : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100075800997511>

-Відеоролик: <https://www.facebook.com/100075800997511/videos/4759484714097696>

-Мультимедійний кліп Всі люди різні - Аутизм (соціальне відео):
<https://www.youtube.com/watch?v=sIEQlpecA2E>

-<https://www.youtube.com/watch?v=yXROOG1WvII>

-<https://www.youtube.com/watch?v=iiaAPvGPos0>

-<https://www.youtube.com/watch?v=AzlpfBRjTk>

(вказати, які методи, канали та інструменти поширення інформації про програму (проект, захід) використовувались і які інформаційні та медіа-партнери брали участь у виконанні (реалізації) програми (проекту, заходу); з якими засобами масової інформації співпрацювало громадське об'єднання; які технології та медіа використовувалися для поширення інформації; порівняти планові та фактичні показники; якщо не вдалося досягти планових показників – вказати причини, що спричинили таку ситуацію)

Перспективи подальшого виконання (реалізації) програми (проекту, заходу) після завершення періоду фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів, можливі джерела фінансування	
Планові показники (відповідно до опису програми (проекту, заходу))	Фактичні показники

Робота з сім'ями дітей з РАС продовжується за рахунок благодійних та членських внесків. Даний проект може продовжено за допомогою залучення до його реалізації волонтерських організацій та служби зайнятості. Окремо ведемо пошук міценатів які можуть допомогти у повноцінному відкритті центру реабілітації дітей що дозволить щоденну підтримку сімей. Працівники, сім'ї які долучалися до реалізації проекту зацікавлені у пролонгації проекту бачучи позитивну динаміку, зворотній зв'язок від роботи проекту

(порівняти планові та фактичні показники; якщо не вдалося досягти планових показників – вказати причини, що спричинили таку ситуацію)

Інформація щодо поширення позитивного досвіду в процесі виконання (реалізації) програми (проекту, заходу)

Планові показники (відповідно до опису програми (проекту, заходу))

Фактичні показники

Виконуючи заплановані заходи поширення відбувалось як очно так і онлайн нашою командою фахівців та колег. Інформація поширювалась в спільнотах та сторінках інтернет мережі. Член ГО брав участь та мав можливість поділитися досвідом під час слухань у Комітеті ВРУ з прав людини на тему: «Проблемні питання законодавчого врегулювання та реалізації державної політики щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю»

(порівняти планові та фактичні показники; якщо не вдалося досягти планових показників – вказати причини, що спричинили таку ситуацію)

Перелік додаткових матеріалів (за наявності)

Об'єм інформаційного матеріалу по проекту дуже великий. За вимогою надамо

Керівник громадського об'єднання _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

01 02 2021 року

